
TEISINĖ APŽVALGA

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO
TEISMO PRAKTIKA 2024 M.

#14

2024 M. GRUODIS

Lietuvos Raudonasis Kryžius teikia socialinę, humanitarinę ir teisinę pagalbą pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams, asmenims be pilietybės ir kitiems migrantams nepriklausomai nuo jų teisinio statuso.

Teisinės apžvalgos rengiamos Lietuvos Raudonojo Kryžiaus iniciatyvos, kuria siekiama stebėti Lietuvos teismų vystomą praktiką migracijos ir prieglobsčio bylose bei dalintis informacija apie kai kuriuos reikšmingus sprendimus, rėmuose. Nukrypstant nuo tradicijos, šioje apžvalgoje perteikiamos aktualios ištraukos iš šių metų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijos bei pateikiami juridinės galios neturintys papildomi komentarai.

Apžvalgose pateikti komentarai yra skirti apžvelgiamų teismo išaiškinimų platesnio konteksto ir potencialaus poveikio praktikos vystymuisi paaiškinimui. Komentuodami teismo sprendimus, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teisininkai remiasi savo dalykine kompetencija bei ilgamete patirtimi migracijos ir prieglobsčio teisės srityje, taip pat tarptautinių teismų praktika, teisine ir moksline literatūra. Esame dėkingi partneriams ir kolegoms už papildomas įžvalgas.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teisinės apžvalgos yra skirtos tik informacijai, jos nesukuria ir nesuteikia teisių, jomis nenustatoma ir neprisiimama teisinių įsipareigojimų sprendžiant individualius atvejus. Cituojant ar platinant šią teisinę apžvalgą būtina nuoroda į informacijos šaltinį:

Lietuvos Raudonasis Kryžius. (2024 m. gruodis). *Teisinė apžvalga #14*

ŠIOJE APŽVALGOJE:

I. PASKESNIS PRAŠYMAS SUTEIKTI PRIEGLOBSTĮ

- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. vasario 8 d. sprendimas byloje **C-216/22**
- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. vasario 29 d. sprendimas byloje **C-222/22**
- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. birželio 13 d. sprendimas byloje **C-563/22**

II. MOTERŲ SITUACIJA

- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. sausio 16 d. sprendimas byloje **C-621/21**
- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. birželio 11 d. sprendimas byloje **C-646/21**
- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. spalio 4 d. sprendimas sujungtose bylose **C-608/22** ir **C-609/22**

III. DISKRECINĖ IŠLYGA (DUBLINAS III)

- Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. balandžio 18 d. sprendimas byloje **C-359/22**

PASKESNIS PRAŠYMAS SUTEIKTI PRIEGLLOBSTĮ

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. VASARIO 8 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-216/22 [1]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, aiškindamas, kas gali būti laikoma „nauja informacija arba faktine aplinkybe“ paskesnio prašymo suteikti prieglobstį priimtinum kontekste, konstatavo:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 33 straipsnio 2 dalies d punktas ir 40 straipsnio 2 ir 3 dalys

turi būti aiškinami taip:

nauja informacija, kaip ji suprantama pagal šias nuostatas, pripažįstamas bet kuris Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimas, įskaitant sprendimą, kuriame tik išaiškinama Sąjungos teisės nuostata, jau galiojusi sprendimo dėl ankstesnio prašymo priėmimo metu, nepaisant to, kada jis buvo priimtas, jeigu dėl jo gerokai padidėja tikimybė, kad prašytojas atitiks tarptautinės apsaugos suteikimo reikalavimus.

Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punkte konkrečiai numatyta, kad valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtinu, kai „prašymas yra paskesnis prašymas, kai neatsirado naujos informacijos arba duomenų, susijusių su nagrinėjimu, ar prašytojas priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal [Direktyvą 2011/95] arba prašytojas jų nepateikė“ (27 p.). Paskesnių prašymų nagrinėjimo procedūra paaiškinta Direktyvos 2013/32 40 straipsnyje, kuriame, kiek tai susiję su tokių prašymų priimtumu, numatytas dviejų etapų nagrinėjimas (29 p.). Pirmiausia šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, siekiant priimti sprendimą dėl tarptautinės apsaugos prašymo priimtumo pagal šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą, paskesnis prašymas visų pirma turi būti preliminariai išnagrinėtas, kad būtų nustatyta, ar dėl šio prašymo atsirado arba prašytojas pateikė naujos informacijos ar naujų faktinių aplinkybių, susijusių su nagrinėjimu, ar jis priskirtinas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal Direktyvą 2011/95 (30 p.). Tik jei nustatoma, kad iš tikrųjų yra tokios naujos informacijos arba naujų faktinių aplinkybių, palyginti su pirmuoju tarptautinės apsaugos prašymu, antrame etape paskesnio prašymo priimtumas toliau nagrinėjamas pagal Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 3 dalį, siekiant patikrinti, ar ta nauja informacija ir faktinės aplinkybės gerokai padidina tikimybę, kad prašytojas atitiks šiam statusui gauti keliamas sąlygas (31 p.). Jeigu paskesnio prašymo priimtumo sąlygos tenkinamos, šis prašymas turi būti nagrinėjamas iš esmės, ir tai, kaip nurodyta Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 3 dalyje, turi būti daroma pagal šios direktyvos II skyrių, kuriame įtvirtinti tarptautinės apsaugos prašymams taikomi pagrindiniai principai ir pagrindinės garantijos (33 p.).

---

[1] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. vasario 8 d. sprendimas byloje C-216/22, ECLI:EU:C:2024:122 <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=282584&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2514479>

Anot Teisingumo Teismo, iš pačios Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punkto formuluotės, visų pirma iš vartojamo žodžių junginio „nauja informacija arba faktinė aplinkybė“, matyti, kad šioje nuostatoje kalbama ne tik apie faktinį prašytojo asmeninės padėties arba jo kilmės šalies padėties pasikeitimą, bet ir apie naujas teises aplinkybes (37 p.). Atitinkamai, Teismo vertinimu, Teisingumo Teismo sprendimas gali patekti į sąvoką „nauja informacija“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 33 straipsnio 2 dalies d punktą ir 40 straipsnio 2 ir 3 dalis, neatsižvelgiant į tai, ar minėtas Teisingumo Teismo sprendimas priimtas prieš priimant sprendimą dėl ankstesnio prašymo, ar po jo priėmimo, ar minėtame Teisingumo Teismo sprendime konstatuojama, kad nacionalinė nuostata, kuria buvo grindžiamas šis sprendimas, yra nesuderinama su Sąjungos teise, ir ar apsiribojama Sąjungos teisės, įskaitant jau galiojusią minėto sprendimo priėmimo metu, aiškinimu (40 p.). Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad bet kuris Teisingumo Teismo sprendimas gali būti pripažįstamas nauja informacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalies d punktą ir 40 straipsnio 2 ir 3 dalis (44 p.). Tokį sąvokos „nauja informacija“ aiškinimą patvirtina ir Direktyvos 2013/32 36 konstatuojamoji dalis, iš kurios matyti, kad prašytojui turi būti suteikta galimybė pateikti „naujų argumentų“ (45 p.). Toks aiškinimas leidžia prašytojui grindžiant paskesnę prašymą remtis argumentu, kad jo ankstesnis prašymas buvo atmestas pažeidžiant Teisingumo Teismo sprendimą, nes nagrinėjant ankstesnę prašymą toks argumentas teoriškai negalėjo būti pateiktas (46 p.).

Papildomai Teismas pažymėjo, jog tai, kad nagrinėjant ankstesnę prašymą prašytojas nesirėmė jau priimtu Teisingumo Teismo sprendimu, negali būti laikoma jo kalte, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 4 dalį. Be to, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 34 ir 35 punktuose, ši kaltės sąvoka turi būti aiškinama siaurai, platesnė šios sąvokos samprata leistų pakartoti neteislingą Sąjungos teisės taikymą, nors sprendžiančioji institucija ir kompetentingi teismai, taikydami atitinkamus Teisingumo Teismo sprendimus, privalo į jiems žinomas faktines aplinkybes atsižvelgti taip, kad jos atitiktų šią teisę (47 p.). Dar daugiau, anot Teismo, Teisingumo Teismo sprendimas gali būti pripažįstamas nauja informacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalį ir 40 straipsnio 2 ir 3 dalis, net ir nesant nuorodos paskesniame prašytojo prašyme į tokį sprendimą (48 p.).

Vis dėlto, kartu Teismas priminė, jog tam, kad paskesnis prašymas būtų priimtinas, pagal Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 3 dalį dar reikia, kad dėl naujos informacijos ar faktinių aplinkybių „labai padidėja tikimybė, kad prašytojas gali būti priskirtas prie tarptautinės apsaugos gavėjų pagal [Direktyvą 2011/95] (49 p.). Kai prašytojas remiasi Teisingumo Teismo sprendimu kaip nauja informacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/32 33 straipsnio 2 dalį ir 40 straipsnio 2 ir 3 dalis, dėl tokios sąlygos paskesnis prašymas turi būti nagrinėjamas iš esmės tik tais atvejais, kai tame Teisingumo Teismo sprendime pateiktas Sąjungos teisės išaiškinimas atrodo reikšmingas vertinant šio prašymo pagrįstumą (51 p.).

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. VASARIO 29 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-222/22 [2]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, aiškindamas, kaip turi būti vertinamas paskesnis prašymas suteikti prieglobstį, grindžiamas persekiojimo pavojumi dėl aplinkybių, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva po to, kai išvyko iš kilmės šalies, konstatavo:

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 5 straipsnio 3 dalis

turi būti aiškinama taip:

pagal ją draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos gavus paskesnę tarptautinės apsaugos prašymą, kaip tai suprantama pagal 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 2 straipsnio q punktą, grindžiamą persekiojimo pavojumi dėl aplinkybių, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva po to, kai išvyko iš kilmės šalies, pabėgėlio statusas suteikiamas su sąlyga, kad šios aplinkybės būtų kilmės šalyje turėtų įsitikinimų reiškinys ir tolesnis jų laikymasis.

Pagal Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalį „nedarydamos poveikio Ženevos konvencijai, valstybės narės gali nustatyti, kad prašytojui, kuris pateikia vėlesnę prašymą, pabėgėlio statusas paprastai nesuteikiamas, jei persekiojimo pavojus grindžiamas aplinkybėmis, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva po išvykimo iš kilmės šalies“ (24 p.).

Anot Teismo, dėl Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalies formuluotės pažymėtina, kad iš jos matyti, pirma, kad valstybės narės neprivalo perkelti šios nuostatos į savo vidaus teisę, bet „gali“ tai padaryti, – taigi, numatyta tik paprasta galimybė. Kita vertus, tik tuo atveju, kai prašytojo paskesniame prašyme nurodytas persekiojimo pavojus, kurį jis grindžia „aplinkybėmis, kurias <...> sukūrė savo iniciatyva po išvykimo iš kilmės šalies“, šiam prašytojui pabėgėlio statusas „paprastai“ nesuteikiamas. Vadinasi, dėl tokio prievokimo vartojimo neužkertamas kelias galimybei, kad tokiomis aplinkybėmis prašytojui šis statusas tam tikromis sąlygomis gali būti pripažintas (26 p.). Taip pat Teismas priminė, kad Direktyvos 2011/95 5 straipsnis, kaip matyti iš jo pavadinimo, susijęs su „*sur place* atsirandančiu tarptautinės apsaugos poreikiu“. Kaip nurodyta šios direktyvos 25 konstatuojamojoje dalyje, turi būti nustatyta šios sąvokos bendra apibrėžtis. Šiuo klausimu šio 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kurios,

---

[2] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. vasario 29 d. sprendimas byloje C-222/22, ECLI:EU:C:2024:192
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=283282&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2514479>

priešingai nei jo 3 dalis, taikomos kiekvienam tarptautinės apsaugos prašymui, patikslinama, kad pagrįsta persekiojimo baimė gali būti grindžiama ne tik įvykiais, įvykusiais po to, kai prašytojas išvyko iš kilmės šalies, bet ir veikla, kurią šis prašytojas vykdė išvykęs iš šios šalies. Šio 5 straipsnio 2 dalyje vartojamas žodis „ypač“ siekiant nurodyti atvejį, kai nustatyta, kad ši veikla yra kilmės šalyje rodomų įsitikinimų ar požiūrio reiškinys ir jų laikymasis, reiškia, kad veikla, kuri nėra toks reiškinys ir jų laikymasis, iš principo taip pat gali būti nurodyta tiek pateikiant pirmąjį, tiek pateikiant paskesnį tarptautinės apsaugos prašymą (28 p.).

Remiantis Teismo išaiškinimu, atsisakymu pripažinti pabėgėlio statusą po to, kai pateikiamas paskesnis prašymas suteikti tarptautinę apsaugą, remiantis Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalimi, siekiama, atsižvelgiant į sąvokai „aplinkybės, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva“ būdingą tyčios elementą, nubausti už piktnaudžiaujantį prašytojo elgesį, kai jis suklastojo aplinkybes, kuriomis grindžiamas persekiojimo pavojus, kuris jam grėstų grįžus į kilmės šalį, ir taip manipuliavo taikytina tarptautinės apsaugos suteikimo procedūra (32 p.). Klausimas, ar paskesniame tarptautinės apsaugos prašyme nurodytos aplinkybės, kuriomis Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalyje nurodytu pagrindu, galinčiu lemti pabėgėlio statuso pripažinimą, grindžiamas persekiojimo pavojus, laikytinos piktnaudžiavimu ir manipuliacija taikytina tarptautinės apsaugos suteikimo procedūra, remiantis šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalimi turi būti valstybių narių kompetentingų institucijų individualiai įvertintas nagrinėjant kiekvieną tokį prašymą, atsižvelgiant į visas nagrinėjamas aplinkybes ir visus svarbius įrodymus (34 p.). Teismas pažymėjo, jog Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalis negali būti aiškinama taip, kad dėl neprivalomo šios nuostatos perkėlimo valstybės narės atleidžiamos nuo pareigos numatyti, kad kompetentingos nacionalinės institucijos turi individualiai vertinti kiekvieną paskesnį tarptautinės apsaugos prašymą. Šios nuostatos taip pat negalima aiškinti taip, kad toks perkėlimas į nacionalinę teisę leidžia valstybėms narėms įtvirtinti prezumpciją, pagal kurią kiekvienas paskesnis prašymas, grindžiamas aplinkybėmis, kurias prašytojas sukūrė savo iniciatyva po išvykimo iš kilmės šalies, a priori grindžiamas piktnaudžiavimu ir manipuliacija taikytina tarptautinės apsaugos suteikimo procedūra, o šią prezumpciją turi paneigti šis prašytojas (36 p.).

Taip pat Teismas nurodė, kad kalbant apie Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalies kontekstą, reikia pažymėti, kad, kaip nurodyta, be kita ko, šios direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje, Ženevos konvencija yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo. Darytina išvada, kad minėtos direktyvos nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant ne tik į bendrą jos struktūrą, bet ir laikantis šios konvencijos (27 p.). Atitinkamai, visais atvejais, kai persekiojimo pavojus, kuriuo remiamasi siekiant pagrįsti vėlesnį prašymą, yra pagrįstas aplinkybėmis, aprašytomis Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalyje, tačiau dėl kurių, individualiai įvertinus šį prašymą, pagal šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalį nustatyta, kad šios aplinkybės atspindi šio pareiškėjo ketinimą piktnaudžiauti ir manipuluoti taikytina procedūra, pagal 5 straipsnio 3 dalį atitinkamai valstybei narei leidžiama numatyti, kad prašytojas iš esmės nebus pripažintas pabėgėliu, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 2 straipsnio e punktą, nors jis turėtų visiškai pagrįstą baimę būti persekiojamas savo kilmės šalyje dėl tokių aplinkybių, todėl turėtų būti laikomas pabėgėliu, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį ir Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punktą. Iš tiesų

„pabėgėlio“ statusas, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, nepriklauso nuo oficialaus šio statuso pripažinimo suteikiant „pabėgėlio statusą“ (40 p.). Apibendrinamas savo išvadas, Teisingumo Teismas konstatavo, kad visais atvejais, kai kompetentinga nacionalinė institucija, gavusi paskesnį prašymą, nustato, kad prašytojo nurodytos aplinkybės yra susijusios su piktnaudžiavimu ir manipuliacijomis taikytina procedūra, todėl pabėgėlio statusas jam gali būti nesuteiktas remiantis Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalimi, žodžių junginys „nedarydamos poveikio Ženevos konvencijai“ reiškia, kad: jei ši institucija, atsižvelgdama į šias aplinkybes, konstatuoja, kad prašytojui grįžus į savo kilmės šalį kyla tikėtina persekiojimo grėsmė, šis prašytojas vis dėlto gali atitinkamoje valstybėje narėje pasinaudoti Ženevos konvencijos garantuojamomis teisėmis, kurioms negali būti taikomos jokios išlygos pagal šios konvencijos 42 straipsnio 1 dalį. Viena iš šių teisių yra šios konvencijos 33 straipsnio 1 dalyje garantuojama teisė, pagal kurią nė viena susitariančioji valstybė jokių būdu neišsiunčia ir negrąžina pabėgėlio į šalį, kur dėl religijos grėstų pavojus jo gyvybei ar laisvei (44 p.).

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. BIRŽELIO 13 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-563/22 [3]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, aiškindamas, ar nagrinėjant paskesnį prašymą suteikti prieglobstį sprendžiančioji institucija privalo vertinti faktines aplinkybes, kurios jau buvo įvertintos nagrinėjant pirmąjį prieglobsčio prašymą, konstatavo:

2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos 40 straipsnis, siejamas su 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 12 straipsnio 1 dalies a punkto antru sakiniu,

turi būti aiškinamas taip:

institucija, priimanti sprendimą dėl paskesnio tarptautinės apsaugos prašymo pagrįstumo, privalo išnagrinėti šiam prašymui pagrįsti nurodytas faktines aplinkybes, įskaitant atvejus, kai šias faktines aplinkybes jau įvertino institucija, galutinai atmetusi pirmąjį tarptautinės apsaugos prašymą.

Šis Teismo išaiškinimas potencialiai gali būti reikšmingas Lietuvos kontekste, kadangi neretai tiek Migracijos departamento sprendimuose dėl paskesnių prašymų suteikti prieglobstį, tiek prieglobsčio prašytojų apklausų metu aiškiai pabrėžiama, jog bus nagrinėjamos tik „naujos aplinkybės“, t. y. tik tos aplinkybės, kurios nebuvo aptartos priimant sprendimą dėl pirmojo prieglobsčio prašymo. Atitinkamai, nagrinėjant paskesnį prašymą neretai apsiribojama išskirtinai „naujosiomis aplinkybėmis“ bei sprendimuose pasisakoma tik dėl jų. Teisingumo Teismo vertinimu, tokia praktika yra nesuderinama su Europos Sąjungos teise.

Šiuo klausimu Teismas pažymėjo, kad paskesnis prašymas yra tarptautinės apsaugos prašymas, neatsižvelgiant į tokio paskesnio prašymo pateikimo teisinį pagrindą (44 p.), ir, jeigu įvykdytos paskesnio prašymo priimtino sąlygos, šis prašymas turi būti nagrinėjamas iš esmės ir, kaip patikslinta Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 3 dalyje, pagal šios direktyvos II skyrių, kuriame įtvirtinti tarptautinės apsaugos prašymams taikomi pagrindiniai principai ir garantijos (48 p.). Direktyvos 2013/32 40 straipsnio 3 dalyje nedaroma jokie skirtumo tarp pirmojo tarptautinės apsaugos prašymo ir paskesnio prašymo, kiek tai susiję su informacijos ar faktų, galinčių įrodyti, kad prašytojas atitinka sąlygas būti priskirtam prie tarptautinės

---

[3] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. birželio 13 d. sprendimas byloje C-563/22, ECLI:EU:C:2024:494
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=287065&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2514479>

apsaugos gavėjų pagal Direktyvą 2011/95, pobūdžiu. Visais atvejais šiuos prašymus pagrindžiančios informacijos ir faktų vertinimas turi būti atliekamas pagal Direktyvos 2011/95 4 straipsnį (49 p.). Šio 4 straipsnio 2 dalyje apibrėžta reikšminga informacija tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti, kaip antai „prašytojo pareiškimai ir visi jo turimi dokumentai, susiję su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant atitinkamų giminaičių amžių ir biografijos faktus, tapatybę, pilietybę (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-se) anksčiau gyveno, ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priešastimis“ (50 p.). Pagal Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 3 dalies a ir b punktus reikalaujama vertinti prašymą individualiai, atsižvelgiant, be kita ko, į visas reikšmingas faktines aplinkybes, susijusias su kilmės šalimi sprendimo dėl prašymo priėmimo metu, ir atitinkamus prašytojo pateiktus dokumentus, įskaitant informaciją apie tai, ar prašytojas buvo ar gali būti persekiojamas ir ar jam buvo ir gali būti padaryta didelė žala (51 p.). Be to, <...> Direktyvos 2013/32 10 straipsnio, kuris konkrečiai įtvirtintas jos II skyriuje, 3 dalies a punkte numatyta, kad tarptautinės apsaugos prašymai nagrinėjami individualiai, objektyviai ir nešališkai (52 p.). Atsižvelgus į tai, Teismas konstatavo, kad institucija, spręsdama dėl paskesnio prašymo pagrįstumo, negali vertinti tik naujos informacijos arba faktų, pateiktų grindžiant jo priimtinumą, bet turi atsižvelgti į visą informaciją, kurią prašytojas pateikė minėtam paskesniai prašymui pagrįsti pagal Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 1 dalį (54 p.).

Teismo vertinimu, tai, kad informacija, kuria grindžiamas paskesnis prašymas, jau buvo įvertinta nagrinėjant ankstesnį tarptautinės apsaugos prašymą, dėl kurio buvo priimtas galutiniu tapęs sprendimas atmesti prašymą, netrukdo institucijai, priimančiai sprendimą dėl paskesnio prašymo, iš naujo išnagrinėti tokią informaciją, atsižvelgiant į aplinkybes, kurios paaiškėjo gavus naują informaciją ir faktus, leidusius laikyti šį prašymą priimtiniu, siekiant priimti sprendimą dėl pastarojo prašymo esmės (54 p.). Iš tiesų būtent paskesnio prašymo priimtumo nagrinėjimo etape kompetentinga nacionalinė institucija turi tik patikrinti, pirma, ar grindžiant šį prašymą yra informacijos ar faktų, kurie nebuvo išnagrinėti priimant sprendimą dėl ankstesnio prašymo, kuris jau yra galutinis, ir, antra, ar vien dėl šios naujos informacijos ar faktų labai padidėja tikimybė, kad prašytojas gaus tarptautinės apsaugos gavėjo statusą <...>. Be to, net nagrinėjant vėlesnio prašymo priimtumą, ši nauja informacija ar faktai negali būti vertinami visiškai neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis atsirado ši nauja informacija ar faktai, įskaitant atvejį, kai šios aplinkybės nepasikeitė po to, kai buvo galutinai atmestas ankstesnis prašymas (55 p.).

MOTERŲ SITUACIJA

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. SAUSIO 16 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-621/21 [4]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, aiškindamas *inter alia* smurto prieš moteris dėl lyties, įskaitant smurtą šeimoje, kai persekiojimo vykdytojas yra nevalstybinis subjektas, kvalifikavimo ypatumus, konstatavo:

1. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 10 straipsnio 1 dalies d punktas

turi būti aiškinamas taip:

atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, tiek visos tos šalies moterys, tiek siauresnės moterų grupės, turinčios papildomą bendrą savybę, gali būti laikomos priklausančiomis prie „tam tikros socialinės grupės“, t. y. atitikti „persekiojimo priežastį“, dėl kurios gali būti suteiktas pabėgėlio statusas.

2. Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalis

turi būti aiškinama taip:

jeigu prašytojas teigia, jog baiminasi būti persekiojamas savo kilmės šalyje nevalstybinių subjektų, nebūtina nustatyti ryšio tarp vienos iš šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų persekiojimo priežasčių ir tokių persekiojimo veiksmų, jei toks ryšys gali būti nustatytas tarp vienos iš šių persekiojimo priežasčių ir apsaugos teikėjų, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, apsaugos nebuvimo nuo šių veiksmų.

3. Direktyvos 2011/95 15 straipsnio a ir b punktai

turi būti aiškinami taip:

didelės žalos sąvoka apima realią grėsmę prašytojui būti nužudytam arba nukentėti nuo šeimos ar bendruomenės nario smurto, grindžiamo tariamu nusizengimu kultūrinėms, religinėms ar tradicinėms normoms, todėl dėl jos gali būti suteiktas papildomos apsaugos statusas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio g punktą.

---

[4] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. sausio 16 d. sprendimas byloje C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=281302&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=144447>

Pagal Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punktą, kuriame pakartotas Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 punktas, „pabėgėlis“ apibrėžiamas kaip trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga. Šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje išvardyti su kiekviena iš šių penkių persekiojimo priežasčių, dėl kurių gali būti pripažintas pabėgėlio statusas, susiję veiksniai, į kuriuos valstybės narės turi atsižvelgti (39 p.). Konkrečiai dėl „priklausymo prie tam tikros socialinės grupės“ priežasties iš šio 10 straipsnio 1 dalies d punkto pirmos pastraipos matyti, kad grupė laikoma „tam tikra socialine grupe“, jei įvykdytos dvi kumuliacinės sąlygos. Pirma, grupės nariai turi turėti bent vieną iš trijų toliau nurodytų identifikavimo požymių, t. y. tas pačias „prigimtines savybes“ ar „bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti“, arba „tas pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs <...> asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti“. Antra, ši grupė turi turėti „individualų tapatumą“ kilmės šalyje, „nes aplinkinė visuomenė ją suvokia kaip kitokią“ (40 p.). Be to, minėto 10 straipsnio 1 dalies d punkte, be kita ko, pažymėta, kad, „siekiant pripažinti priklausymą prie tam tikros socialinės grupės arba nustatyti tokios grupės savybes, turi būti tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lyties tapatybę“. Ši nuostata turi būti siejama su Direktyvos 2011/95 30 konstatuojamąja dalimi, pagal kurią lyties tapatybė gali būti susijusi su tam tikromis teisinėmis tradicijomis ar papročiais, kurių laikantis, pavyzdžiui, žalojami lyties organai, vykdoma priverstinė sterilizacija ar daromi prievartiniai abortai (41 p.).

Anot Teismo, dėl „tam tikros socialinės grupės“ pirmosios identifikavimo sąlygos, numatytos Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punkto pirmoje pastraipoje <...>, t. y. turėti bent vieną iš trijų šioje nuostatoje nurodytų identifikavimo požymių, reikia pažymėti, kad moteriškoji lytis yra prigimtine savybė, todėl jos pakanka, kad ši sąlyga būtų įvykdyta (49 p.). Tai nereiškia, kad prie „tam tikros socialinės grupės“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punktą, negali priklausyti ir moterys, turinčios papildomą bendrą požymį, pavyzdžiui, kitas prigimtines savybes ar bendrą istoriją, kurios negalima pakeisti (pavyzdžiui, ypatinga šeiminei padėtį), arba savybių ar įsitikinimų, kurie yra tokie svarbūs šių moterų tapatumui ar sąžinei, kad jos neturėtų būti verčiamos jų atsisakyti (50 p.). Taip pat Teismas pažymėjo, jog tai, kad moterys vengė priverstinės santuokos arba, kaip ištekėjusios moterys, paliko savo namus, gali būti laikoma „bendra istorija, kurios negalima pakeisti“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (51 p.).

Dėl „tam tikros socialinės grupės“ antrosios identifikavimo sąlygos, susijusios su grupės „individualiu tapatumu“ kilmės šalyje, Teismas konstatavo, kad moteris supanti visuomenė gali jas suvokti kitaip ir kad šioje visuomenėje gali būti pripažįstamas jų individualus tapatumas, be kita ko, dėl jų kilmės šalyje taikomų socialinių, moralės ar teisinių normų (52 p.). Šią antrąją identifikavimo sąlygą taip pat atitinka moterys, kurioms būdinga papildoma bendra savybė, pavyzdžiui, viena iš paminėtų šio sprendimo 50 ir 51 punktuose, jei pagal jų kilmės šalyje taikomas socialines, moralės ar teises normas tas moteris supanti visuomenė dėl šios bendros savybės suvokia jas kaip kitokias (53 p.). Taip pat Teismas pažymėjo, kad atitinkama valstybė narė turi nustatyti, kuri supanti visuomenė yra svarbi vertinant šios socialinės grupės

buvimą. Ši visuomenė gali sutapti su visa trečiaja šalimi, iš kurios yra kilęs tarptautinės apsaugos prašytojas, arba būti siauresnė ir apimti, pavyzdžiui, tik tos trečiosios šalies teritorijos ar gyventojų dalį (54 p.). Priklausymas prie tam tikros socialinės grupės turi būti nustatytas neatsižvelgiant į [Direktyvos 2011/95] 9 straipsnyje nurodytus persekiojimo veiksmus, nuo kurių šios grupės nariai gali nukentėti kilmės šalyje (55 p.), vis dėlto bendrą savybę turinčių asmenų diskriminacija ar persekiojimas gali būti svarbus veiksnys, jei, siekiant patikrinti, ar įvykdyta Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punkte numatyta antroji socialinės grupės identifikavimo sąlyga, reikia įvertinti, ar nagrinėjama grupė, atsižvelgiant į atitinkamos kilmės šalies socialines, moralės ar teisine normas, yra atskira (56 p.). Tokiu būdu, Teismo vertinimu, visos moterys gali būti laikomos priklausančiomis prie socialinės grupės, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punktą, jeigu nustatyta, kad savo kilmės šalyje jos dėl lyties patiria fizinį ar psichologinį smurtą, įskaitant seksualinį smurtą ir smurtą šeimoje (57 p.).

Pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalį, siejamą su šios direktyvos 6 straipsnio c punktu, 7 straipsnio 1 dalimi ir 29 konstatuojamąja dalimi, tam, kad būtų pripažintas pabėgėlio statusas, turi būti nustatytas ryšys arba tarp šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų persekiojimo priežasčių ir persekiojimo veiksmų, kaip jie suprantami pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalis, arba tarp šių persekiojimo priežasčių ir „apsaugos teikėjų“ apsaugos nebuvimo nuo „nevalstybinių subjektų“ persekiojimo veiksmų (66 p.). Kai persekiojimo veiksmą vykdo nevalstybinis subjektas, Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta sąlyga laikoma įvykdyta, jei šis veiksmas grindžiamas viena iš šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų persekiojimo priežasčių, net jei apsaugos nebuvimas nepagrįstas šiomis priežastimis. Ši sąlyga taip pat turi būti laikoma įvykdyta, jeigu apsaugos nebuvimas grindžiamas viena iš pastarojoje nuostatoje nurodytų persekiojimo priežasčių, net jei nevalstybinio subjekto vykdomas persekiojimas nepagrįstas šiomis priežastimis (67 p.).

Teismas *inter alia* priminė, kad pagal Direktyvos 2011/95 13 straipsnį valstybės narės privalo pripažinti pabėgėlio statusą prašytojui, atitinkančiam šioje direktyvoje nustatytas sąlygas, šiuo klausimu jos neturi diskrecijos (72 p.), tačiau papildomai pateikė išaiškinimą dėl papildomos apsaugos suteikimo kriterijų taikymo tais atvejais, kai smurto prieš moteris dėl lyties, įskaitant smurtą šeimoje, kai persekiojimo vykdytojas yra nevalstybinis subjektas, atveju nusprendžiama, jog prieglobsčio prašytoja neatitinka pabėgėlio statuso suteikimo sąlygų:

Direktyvos 2011/95 2 straipsnio f punkte numatyta, kad papildomą apsaugą gali gauti bet kuris trečiosios šalies pilietis, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad, jeigu būtų grąžintas į savo kilmės šalį, jam kiltų realus pavojus patirti šios direktyvos 15 straipsnyje apibrėžtą didelę žalą, ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga (73 p.). Pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio a ir b punktus, siejamus su jos 34 konstatuojamąja dalimi, „didele žala“ laikoma „mirties bausmė arba egzekucija“ ir „prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žemina[mas] elgesys arba baudimas kilmės šalyje“ (74 p.). Šio 15 straipsnio a punkte padaryta nuoroda į žalą, dėl kurios auka gali mirti, o 15 straipsnio b punkte – į kankinimą, nesvarbu, ar jie sukelia jos mirtį, ar ne. Vis dėlto šiose nuostatose nedaroma jokie skirtumo pagal tai, ar žalą padarė valstybės institucija, ar

nevalstybinis subjektas (75 p.). Be to, atsižvelgiant į Direktyvos 2011/95 15 straipsnio a punkto tikslą užtikrinti asmenų, kurių teisei į gyvybę kiltų grėsmė grįžimo į jų kilmės šalį atveju, apsaugą, jame vartojamos sąvokos „egzekucija“ negalima aiškinti kaip neapimančios grėsmės gyvybei vien dėl to, kad ji kyla dėl nevalstybinių subjektų veiksmų. Jeigu moteriai kyla realus pavojus būti nužudytai jos šeimos narių dėl tariamo nusižengimo kultūrinėms, religinėms ar tradicinėms normoms, tokia didelė žala turi būti laikoma „egzekucija“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą (76 p.). O jeigu dėl smurto veiksmų, kuriuos gali patirti dėl tariamo nusižengimo kultūrinėms, religinėms ar tradicinėms normoms, moteris gali ir nenumirti, tokie veiksmai turi būti kvalifikuojami kaip kankinimas, nežmoniškas ar žeminamas elgesys arba baudimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 15 straipsnio b punktą (77 p.).

Papildomai paminėtinas Teismo pateiktas išaiškinimas dėl Stambulo konvencijos taikymo aiškinant Europos Sąjungos teisę. Teismas pažymėjo, kad [Stambulo] konvencijoje numatytos pareigos, patenkančios į SESV 78 straipsnio 2 dalies, pagal kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas yra įgaliojamas patvirtinti bendros Europos prieglobsčio sistemos priemones, pavyzdžiui, Direktyvą 2011/95, taikymo sritį <...>. Ši konvencija tiek, kiek susijusi su prieglobsčiu ir negražinimo principu, taip pat yra viena iš SESV 78 straipsnio 1 dalyje nurodytų atitinkamų sutarčių (46 p.). Atsižvelgus į tai, anot Teismo, direktyvos nuostatas, be kita ko, jos 10 straipsnio 1 dalies d punktą, reikia aiškinti atsižvelgiant į Stambulo konvenciją, net jei kai kurios valstybės narės <...> šios konvencijos neratifikavo (47 p.).

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. BIRŽELIO 11 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-646/21 [5]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, aiškindamas *inter alia* „tam tikros socialinės grupės“ sąvokos turinį, konstatavo:

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 10 straipsnio 1 dalies d punktas ir 2 dalis

turi būti aiškinami taip:

atsižvelgiant į kilmės šalyje susiklosčiusias sąlygas, šios šalies pilietės moterys, įskaitant nepilnametes, turinčios bendrą savybę, t. y. jų tapatybė, joms gyvenant valstybėje narėje, faktiškai susiformavo atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, gali būti laikomos priklausančiomis prie „tam tikros socialinės grupės“, o tai yra pabėgėlio statuso suteikimą pateisinanti „persekiojimo priežastis“.

Teismas, pratęsdamas prieš tai aptartoje byloje C-621/21 pateiktą išaiškinimą, konstatavo, jog faktiškas moters tapatybės susiformavimas atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, kiek tai susiję su noru naudotis šia lygybe kasdieniame gyvenime, reiškia galimybę laisvai pasirinkti, kaip gyventi, be kita ko, kiek tai susiję su išsilavinimu ir profesine karjera, veiklos viešojoje sferoje apimtimi ir pobūdžiu, galimybe pasiekti ekonominę nepriklausomybę dirbant ne namuose, sprendimu, ar gyventi vienam, ar su šeima, ir laisvu partnerio pasirinkimu; šie pasirinkimai yra esminiai asmens tapatumui. Šiomis aplinkybėmis faktiškas trečiosios valstybės pilietės tapatybės susiformavimas atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę gali būti laikomas „savybe ar įsitikinimais, kurie yra tokie svarbūs asmens tapatumui ar sąžinei, kad jis neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti“. Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad ši pilietė nemano sudaranti grupę su kitomis trečiųjų šalių pilietėmis ar visomis moterimis, kurių tapatybė susiformavo atsižvelgiant į šią pagrindinę vertybę (44 p.).

Anot Teismo, tai, kad jaunos trečiosios šalies pilietės priimančiojoje valstybėje narėje gyvenimo etapu, per kurį susiformuoja asmens tapatybė, ir kad joms gyvenant toje šalyje jų tapatybė faktiškai susiformavo atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, gali būti laikoma „bendra istorija, kurios negalima pakeisti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punkto pirmos pastraipos pirmą įtrauką (45 p.). Teismo vertinimu, tokios moterys, įskaitant nepilnametes, atitinka pirmąją „tam tikros socialinės grupės“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punkto pirmos pastraipos pirmą įtrauką, identifikavimo sąlygą (46 p.). Pagal šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalį

---

[5] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. birželio 11 d. sprendimas byloje C-646/21, ECLI:EU:C:2024:487 <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=286987&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=144447>

kompetentinga nacionalinė institucija turi įsitikinti, kad savybė, susijusi su priklausymu prie tam tikros socialinės grupės, atitinkamam asmeniui priskiriama jo kilmės šalyje, kaip ji suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio n punktą, net jei šis asmuo iš tikrųjų tokios savybės neturi (47 p.).

Dėl „tam tikros socialinės grupės“ antrosios identifikavimo sąlygos, numatytos tos pačios direktyvos 10 straipsnio 1 dalies d punkto pirmos pastraipos pirmoje įtraukoje ir susijusios su grupės „individualiu tapatumu“ kilmės šalyje, Teismas, referuodamas į sprendimą byloje C-621/21, pakartojo, kad šią identifikavimo sąlygą taip pat atitinka moterys, kurioms būdinga papildoma bendra savybė, pavyzdžiui, faktiškas tapatybės susiformavimas atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, jei pagal jų kilmės šalyje taikomas socialines, moralės ar teisines normas tas moteris supanti visuomenė dėl šios bendros savybės suvokia jas kaip kitokias (49 p.). Atsižvelgus į tai, Teismas konstatavo, kad moterys, įskaitant nepilnametes, kurių bendra savybė yra tai, kad jų tapatybė, joms gyvenant valstybėje narėje, faktiškai susiformavo atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, pagal tai, kokios yra kilmės šalyje vyraujančios sąlygos, gali būti laikomos priklausančiomis prie „tam tikros socialinės grupės“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/95 10 straipsnio 1 dalies d punktą (51 p.).

Taip pat Teismas pažymėjo, kad, siekiant pripažinti, jog egzistuoja persekiojimo priežastis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, visiškai nereikia, kad faktiškas šių moterų tapatybės susiformavimas atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę būtų politinio ar religinio pobūdžio. Prireikus toks tapatybės susiformavimas taip pat gali būti vertinamas kaip persekiojimo dėl religijos ar politinių pažiūrų priežastis (52 p.). Galiausiai, Teismas nurodė, jog tai, kad trečiosios šalies pilietės tapatybė, jai gyvenant valstybėje narėje, faktiškai susiformavo atsižvelgiant į pagrindinę moterų ir vyrų lygybės vertybę, negali būti laikoma nei aplinkybe, kurią ši pilietė sukūrė savo iniciatyva po išvykimo iš kilmės šalies, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 5 straipsnio 3 dalį, nei veikla, nukreipta vieninteliu arba pagrindiniu tikslu pasiekti – sudaryti reikiamas sąlygas prašyti tarptautinės apsaugos, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalies d punktą. Iš tiesų pakanka konstatuoti, kad jei toks tapatybės susiformavimas yra pakankamai įrodytas, jis jokia būdu negali būti prilygintas piktnaudžiavimui ir manipuliavimui, su kuriais pagal šias nuostatas siekiama kovoti (62 p.).

Atskirai paminėtina, kad 2024 m. birželio 11 d. sprendimo byloje C-646/21 56-58 punktuose Teisingumo Teismas apžvelgė įrodinėjimo naštos paskirstymui taikytinus standartus, primindamas, be kita ko, kad valstybių narių valdžios institucijos prireikus turi aktyviai su šiuo prašytoju bendradarbiauti, kad nustatytų ir papildytų atitinkamą su prašymu susijusią informaciją (56 p.), kad tarptautinės apsaugos prašytojo pareiškimai yra tik kompetentingų institucijų atliekamo faktų ir aplinkybių vertinimo proceso pradinis taškas, nes dažnai šioms institucijoms gali būti paprasčiau nei prašytojui susipažinti su tam tikrų rūšių dokumentais (57 p.), bei kad Direktyvos 2011/95 4 straipsnio neatitiktų nuomonė, kad tik prašytojas privalo pateikti visą informaciją, patvirtinančią jo tarptautinės apsaugos prašymą pagrindžiančias priežastis, ir, be kita ko, tai, kad, pirma, kilmės šalyje jis gali būti laikomas priklausančiu prie tam tikros socialinės grupės, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalį, antra, dėl šios priežasties šioje šalyje jis gali būti persekiojimas (58 p.).

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. SPALIO 4 D. SPRENDIMAS SUJUNGTOSE BYLOSE C-608/22 IR C-609/22 [6]

Šiame sprendime, ko gero viename reikšmingiausių iš priimtų 2024 metais, Teisingumo Teismas, įvertinęs moterų padėtį Afganistane ir pratęsdamas prieš tai aptartose bylose C-621/21 ir C-646/21 pateiktus išaiškinimus bei tokiu būdu savotiškai užbaigdamas šių be galo reikšmingų ir tarpusavy glaudžiai susijusių bylų triptichą, konstatavo:

1. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 9 straipsnio 1 dalies b punktas

turi būti aiškinamas taip:

sąvoka „persekiojimo veiksmai“ apima visumą moteris diskriminuojančių priemonių, kurias taiko arba toleruoja „persekiojimo vykdytojas“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 6 straipsnį, kurios visų pirma pasireiškia tuo, kad iš moterų atimama bet kokia teisinė apsauga nuo smurto dėl lyties, šeiminio smurto ir priverstinių santuokų, jos įpareigojamos visiškai užsidengti kūną ir veidą, apribojama jų galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir judėjimo laisvė, joms draudžiama užsiimti profesine veikla arba apribojamas jos vykdymas, taip pat draudžiama įgyti išsilavinimą ir užsiimti sportu ir jos pašalinamos iš politinio gyvenimo, jeigu šios priemonės dėl jų kumuliatyvaus poveikio kenkia pagarbai žmogaus orumui, kuri garantuojama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnį.

2. Direktyvos 2011/95 4 straipsnio 3 dalis

turi būti aiškinama taip:

pagal ją nereikalaujama, jog siekdama nustatyti, ar, atsižvelgiant į moters kilmės šalyje jos tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo metu vyraujančias sąlygas, diskriminacinės priemonės, kurių moteris patyrė ar gali patirti toje šalyje, yra persekiojimo veiksmai, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, kompetentinga nacionalinė institucija, individualiai vertindama šį prašymą, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio h punktą, atsižvelgtų į kitus su moters asmenine situacija susijusius aspektus nei tie, kurie susiję su jos lytimi ar pilietybe.

---

[6] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. spalio 4 d. sprendimas sujungtose bylose C-608/22 ir C-609/22, ECLI:EU:C:2024:828 <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=290687&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=155608>

Direktyvos 2011/95 2 straipsnio d punkte, kuriame pakartotas Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 punktą, „pabėgėlis“ apibrėžtas kaip trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo baimės dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga. Šios direktyvos 2 straipsnio e punkte „pabėgėlio statusas“ apibrėžtas kaip valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra pabėgėlis (32 p.). Anot Teismo, Direktyvos 2011/95 nuostatos turi būti aiškinamos ne tik atsižvelgiant į bendrą direktyvos sistemą ir tikslą, bet ir laikantis Ženevos konvencijos – kuri, kaip nurodyta šios direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje, yra „tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo“ – ir kitų svarbių sutarčių, nurodytų SESV 78 straipsnio 1 dalyje. Tarp šių sutarčių yra, be kita ko, Stambulo konvencija ir CEDAW [7] (33 p.). Kaip įtvirtinta Stambulo konvencijos 1, 3 straipsniuose ir 4 straipsnio 2 dalyje, moterų ir vyrų lygybė apima, be kita ko, kiekvienos moters teisę būti apsaugotai nuo bet kokio smurto dėl lyties, teisę nebūti verčiamai susituokti, taip pat teisę turėti tikėjimą ar jo neturėti, teisę turėti savo politines pažiūras ir jas reikšti, taip pat teisę spręsti, kaip gyventi, be kita ko, kiek tai susiję su išsilavinimu, profesine karjera ar veikla viešojoje srityje. Tas pats pasakytina ir apie CEDAW 3, 5, 7, 10 ir 16 straipsnius (34 p.). Be to, Stambulo konvencijos 60 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad smurtas prieš moteris dėl lyties, kuris pagal šios konvencijos 3 straipsnį turi būti suprantamas kaip žmogaus teisių pažeidimas ir tam tikra moterų diskriminacijos forma, turi būti pripažįstamas tam tikra persekiojimo forma, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 punktą (35 p.). Direktyvos 2011/95 nuostatos, kaip nurodyta jos 16 konstatuojamojoje dalyje, taip pat turi būti aiškinamos atsižvelgiant į Chartijoje, kurią šia direktyva siekiama skatinti taikyti ir pagal kurios 21 straipsnio 1 dalį draudžiama bet kokia diskriminacija, be kita ko, dėl lyties, pripažintas teises (36 p.).

Direktyvos 2011/95 9 straipsnyje apibrėžtos aplinkybės, leidžiančios veiksmus laikyti persekiojimu, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį. Šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta, kad atitinkamas veiksmas turi būti pakankamai rimtas pagal savo pobūdį ar dažnumą, kad sudarytų sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą, visų pirma tų teisių, nuo kurių negalima nukrypti pagal EŽTK 15 straipsnio 2 dalį, t. y. teisės į gyvybę (2 straipsnis), teisės nebūti kankinamam ir nepatirti nežmoniško ar žeminamo elgesio arba baudimo (3 straipsnis), teisės nepatirti vergijos (4 straipsnio 1 dalis) arba teisės nebūti nuteistam nesant įstatymo (7 straipsnis) (37 p.). Tačiau Teismas pabrėžia, kad Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalies a punkte vartojamas prievoksmis „visų pirma“ rodo, kad nuoroda į EŽTK 15 straipsnio 2 dalį yra orientacinio pobūdžio ir parodo, kokio sunkumo laipsnio reikia tam, kad veiksmas galėtų būti laikomas „persekiojimo veiksmu“, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį (38 p.), o Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalies b punktas <...> „persekiojimo veiksmu“ taip pat leidžia laikyti įvairių priemonių visumą (įskaitant žmogaus teisių pažeidimus), kuri yra pakankamai sunki, kad veiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies a punkte (39 p.). Remiantis Teismo išaiškinimu, tam, kad žmogaus teisių pažeidimas būtų laikomas persekiojimu, kaip tai

[7] Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) – Konvencija dėl visų formų diskriminacijos prieš moteris panaikinimo

suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį, jis turi pasiekti tam tikrą sunkumo laipsnį (40 p.). Konkrečiai dėl Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalies b punkto Teismas pažymi, kad toks sunkumo laipsnis turi būti laikomas pasiektu, be kita ko, tuomet, kai keli teisių pažeidimai, kurie, vertinami bendrai, nebūtinai susiję su teisėmis, nuo kurių negalima nukrypti pagal EŽTK 15 straipsnio 2 dalį, kenkia pagarbai Chartijos 1 straipsnyje įtvirtintam žmogaus orumui (41 p.).

Vertindamas, ar visuma afganistanietes moteris diskriminuojančių priemonių, kurios visų pirma pasireiškia tuo, kad iš moterų atimama bet kokia teisinė apsauga nuo smurto dėl lyties, šeiminių smurto ir priverstinių santuokų, jos įpareigojamos visiškai užsidengti kūną ir veidą, apribojama jų galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir judėjimo laisvė, joms draudžiama užsiimti profesine veikla arba apribojamas jos vykdymas, taip pat draudžiama įgyti išsilavinimą ir užsiimti sportu ir jos pašalinamos iš politinio gyvenimo, laikytina persekiojimu, Teismas konstatavo, kad nagrinėjamu atveju nekyla jokių abejonių, kad, neatsižvelgiant į afganistanietėms moterims gresiančias represijas tuo atveju, jeigu jos nesilaiko Talibano režimo nustatytų reikalavimų (kurie patys savaime gali būti laikomi persekiojimo veiksmais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalį), <...> nurodytos diskriminacinės priemonės pasiekia reikalaujamą sunkumo lygį tiek dėl savo intensyvumo ir kumuliatyvaus poveikio, tiek dėl pasekmių, kurių jos sukelia paveiktai moteriai (42 p.). Viena vertus, kai kurios iš šių priemonių savaime turi būti laikomos „persekiojimo veiksmais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalies a punktą. Tas pats pasakytina, be kita ko, apie priverstines santuokas, kurias galima prilyginti vergijos formai, draudžiamai pagal EŽTK 4 straipsnį, ir apsaugos nuo smurto dėl lyties ir šeiminių smurto, kurie yra nežmoniško ir žeminamo elgesio formos, draudžiamos pagal EŽTK 3 straipsnį, nebuvimo formai (43 p.). Kita vertus, darant prielaidą, kad, vertinamos atskirai, moterims taikomos diskriminacinės priemonės, kuriomis ribojama galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, dalyvauti politiniame gyvenime ir įgyti išsilavinimą, taip pat verstis profesine veikla ar užsiimti sportu, arba kuriomis trukdoma laisvai judėti ar pažeidžiama laisvė rengtis, nėra pakankamai sunkus pagrindinės teisės pažeidimas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnio 1 dalies a punktą, Teismas konstatavo, kad vertinamos kartu šios priemonės daro moterims tokį didelį poveikį, kad pasiekia reikalaujamą sunkumo lygį tam, kad galėtų būti laikomos persekiojimo veiksmais, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punktą. Teismas pažymėjo, kad dėl šių priemonių kumuliatyvaus poveikio ir sąmoningo bei sistemingo taikymo jų rezultatas yra tai, kad dėl lyties akivaizdžiai ir atkakliai paneigiamos afganistaniečių moterų pagrindinės teisės, susijusios su žmogaus orumu. Šios priemonės rodo, kad yra kuriama visuomenė, pagrįsta segregacijos ir priespaudos sistema, kurioje moterys išstumiamos iš pilietinės visuomenės ir iš jų atimama teisė oriai ir deramai gyventi savo kilmės šalyje (44 p.). Taigi, Teismo vertinimu, sąvoka „persekiojimo veiksmai“ apima visumą minėtų moteris diskriminuojančių priemonių, jeigu jos dėl savo kumuliatyvaus poveikio kenkia pagarbai žmogaus orumui, kuri garantuojama pagal Chartijos 1 straipsnį (46 p.).

Aiškindamas, kaip nagrinėjamu atveju turėtų būti atliekamas individualus prieglobsčio prašymo nagrinėjimas, Teismas pažymėjo, kad pats reikalavimas atlikti individualų tarptautinės apsaugos prašymo vertinimą reiškia, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos faktines aplinkybes ir įrodymus vertina pagal kiekvienam prašymui būdingas

aplinkybes ir požymius (54 p.). Nors Direktyvos 2011/95 4 straipsnis taikytinas visiems tarptautinės apsaugos prašymams, nesvarbu, kokios persekiojimo priežastys nurodytos siekiant pagrįsti šiuos prašymus, kompetentingos valdžios institucijos privalo priderinti pareiškimų, dokumentų ar kitų įrodymų vertinimo tvarką atsižvelgdamos į kiekvienos tarptautinės apsaugos prašymo kategorijos ypatumus, nepažeisdamos Chartijoje garantuojamų teisių (51 p.). Be to, pagal Direktyvos 2013/32 10 straipsnio 3 dalies b punktą valstybės narės privalo užtikrinti, kad sprendimai dėl tarptautinės apsaugos prašymų būtų priimami atlikus tinkamą nagrinėjimą, per kurį iš įvairių šaltinių (pavyzdžiui, Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA) <...> ir JTVPRK, taip pat tarptautinių žmogaus teisių organizacijų) buvo surinkta tiksli naujausia informacija apie bendrą padėtį prašytojų kilmės šalyse (52 p.). Nagrinėjamu atveju EUAA savo 2023 m. sausio mėn. ataskaitos „Country guidance: Afghanistan“ 3.15 punkte daro išvadą, kad, atsižvelgiant į Talibano režimo nuo 2021 m. nustatytas priemones, afganistanietės moterys ir mergaitės apskritai bijo patirti persekiojimo veiksmus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/95 9 straipsnį. Be to, dabar nagrinėjamos bylos kontekste 2023 m. gegužės 25 d. JTVPRK pareiškime dėl persekiojimo, kurio pagrindas – priemonių visuma, sąvokos, atsižvelgiant į dabartinę moterų ir mergaičių padėtį Afganistane, nurodyta, kad afganistaniečių moterų ir mergaičių atveju egzistuoja pabėgėlio statuso pripažinimo prezumpcija, atsižvelgiant į Talibano vykdomus persekiojimo veiksmus tik dėl jų lyties (56 p.). Teismo vertinimu, šiomis aplinkybėmis, kiek tai susiję su moterų, kurios yra Afganistano pilietės, pateiktais tarptautinės apsaugos prašymais, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos gali nuspręsti, kad šiuo metu, individualiai nagrinėjant tarptautinės apsaugos prašytojos situaciją, nebūtina nustatyti, kad grįžus į kilmės šalį ji iš tikrųjų ir konkrečiai gali būti persekiojama, jeigu nustatytos su jos individualiu statusu (pavyzdžiui, pilietybe ar lytimi) susijusios aplinkybės (57 p.).

DISKRECINĖ IŠLYGA /DUBLINAS III/

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO 2024 M. BALANDŽIO 18 D. SPRENDIMAS BYLOJE C-359/22 [8]

Šioje byloje Teisingumo Teismas, įvertinęs 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (reglamentas „Dublinas III“), nuostatas, susijusias diskrecinėmis išlygomis, konstatavo:

1. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 27 straipsnio 1 dalis

turi būti aiškinama taip:

pagal ją valstybės narės neįpareigojamos numatyti veiksmingos teisių gynimo priemonės dėl sprendimo, priimto remiantis šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje nurodyta diskrecine išlyga.

2. – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis

turi būti aiškinamas taip:

jis netaikomas situacijai, kai tarptautinės apsaugos prašytojas, dėl kurio priimtas sprendimas dėl perdavimo, paprašė šį sprendimą priėmusios valstybės narės pasinaudoti diskrecija pagal Reglamento Nr. 604/2013 17 straipsnio 1 dalį arba pateikė teismui skundą dėl atsakymo į tokį prašymą, todėl pagal šią Pagrindinių teisių chartijos nuostatą a fortiori nedraudžiama valstybei narei šiomis aplinkybėmis įvykdyti sprendimą dėl perdavimo prieš priimant sprendimą dėl tokio prašymo arba dėl skundo dėl atsakymo į tokį prašymą.

– Reglamento Nr. 604/2013 29 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa

turi būti aiškinama taip:

šioje nuostatoje numatytas šešių mėnesių terminas tarptautinės apsaugos prašytojui perduoti pradedamas skaičiuoti nuo kitos valstybės narės sutikimo patenkinti prašymą atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti ar nuo galutinio sprendimo dėl

---

[8] Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2024 m. balandžio 18 d. sprendimas byloje C-359/22, ECLI:EU:C:2024:334
<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=284882&pageIndex=0&doclang=LT&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=155608>

skundo dėl sprendimo perduoti arba jį peržiūrėti, jeigu sprendimo vykdymas buvo sustabdytas pagal šio reglamento 27 straipsnio 3 dalį, o ne nuo galutinio sprendimo dėl skundo, pateikto dėl prašančiosios valstybės narės sprendimo netaikyti to paties reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatytos diskrecinės išlygos, siekiant išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, priimto po sprendimo dėl perdavimo priėmimo, priėmimo dienos.

Pagal reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 1 dalį bet kurios iš valstybių narių teritorijoje tarptautinės apsaugos prašančio trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės prašymą iš principo nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal šio reglamento III skyriuje nustatytus kriterijus (33 p.). Vis dėlto, nukrypstant nuo reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 1 dalies, šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekviena valstybė narė gali nuspręsti nagrinėti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą net tada, kai ji pagal tokius kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą (36 p.). Šios nuostatos tikslas – išsaugoti valstybių narių prerogatyvas įgyvendinant teisę suteikti tarptautinę apsaugą (37 p.).

Vis dėlto, anot Teismo, nors reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalis turi būti laikoma sudėtine šiame reglamente numatytų už tarptautinės apsaugos prašymą atsakingos valstybės narės nustatymo mechanizmų dalimi, šios nuostatos dėl savo pobūdžio negalima prilyginti kitiems už tarptautinės apsaugos prašymą atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijams, numatytiems minėtame reglamente (32 p.). Remiantis Teismo išaiškinimu, iš reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalies formuluotės aiškiai matyti, kad ši nuostata yra neprivaloma, kiek ja kiekvienai valstybei narei paliekama savo nuožiūra nuspręsti nagrinėti jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, net jei tai daryti jai nepriklauso pagal šiame reglamente įtvirtintus atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijus. Taip pat įgyvendinant šią teisę nenumatyta jokių ypatingų sąlygų. Šia teise siekiama kiekvienai valstybei narei leisti suvereniai, vadovaujantis politiniais, humanitariniais ar praktiniais sumetimais, nuspręsti sutikti nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, net jei pagal minėtame reglamente nustatytus kriterijus ji nėra už tai atsakinga (38 p.). Atsižvelgiant į valstybėms narėms suteiktą didelę diskreciją, būtent atitinkama valstybė narė turi nustatyti aplinkybes, kuriomis ketina pasinaudoti pagal reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalyje numatytą diskrecinę išlygą suteikta teise ir sutikti išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, už kurį ji nėra atsakinga pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus (39 p.). Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad jokia aplinkybė, net jeigu ji susijusi su pagrindinėmis teisėmis, negali įpareigoti valstybės narės pasinaudoti šia sąlyga ir pačiai išnagrinėti prašymo, kuris jai nepriklauso (40 p.).

Kaip matyti iš reglamento „Dublinas III“ 17 konstatuojamosios dalies, šio reglamento III skyriaus nuostatose įtvirtinti „privalomi kriterijai“, kuriais remiantis nustatoma už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą atsakinga valstybė narė, o šio reglamento 17 straipsnyje, esančiame jo IV skyriuje, valstybėms narėms suteikiama galimybė nukrypti nuo šių atsakomybės kriterijų ir nagrinėti jų teritorijoje ar kitos valstybės narės teritorijoje pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą, net jeigu jos pagal šiuos privalomus kriterijus neatsako už jo

nagrinėjimą. Todėl valstybės sprendimas pasinaudoti reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalyje nurodytais įgaliojimais ir nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą arba jo nenagrinėti yra diskrecinis sprendimas ir jis nėra grindžiamas privalomais kriterijais, kurių ši valstybė narė privalo laikytis pagal šį reglamentą (42 p.). Nesant tokios pareigos, tarptautinės apsaugos prašytojas neturi jokios Sąjungos teisėje garantuojamos teisės į tai, kad valstybė narė pasinaudotų šia išlyga ir jai suteikta diskrecija (54 p.). Atsižvelgus į tai, Teismas konstatavo, kad pagal reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalį priimtas sprendimas negali būti prilygintas sprendimui dėl perdavimo, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 27 straipsnio 1 dalį, todėl pagal pastarąją nuostatą valstybės narės neįpareigojamos numatyti veiksmingos teisių gynimo priemonės dėl tokio diskrecinio sprendimo (43 p.).

Taigi, Teismo sprendimas šiuo klausimu yra vienareikšmiškas – valstybės narės nėra įpareigosotos pasinaudoti reglamento „Dublinas III“ 17 straipsnio 1 dalyje numatyta diskrecine išlyga bei, atitinkamai, neįpareigojamos numatyti veiksmingos teisių gynimo priemonės dėl sprendimo, priimto remiantis šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje nurodyta diskrecine išlyga. Vis dėlto toks išaiškinimas taip pat reiškia, kad valstybės savo nuožiūra gali numatyti galimybę pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone dėl sprendimo netaikyti diskrecinės išlygos. Tačiau, remiantis Teismo išaiškinimu, toks valstybės apsisprendimas neturi įtakos reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje numatyto šešių mėnesių termino tarptautinės apsaugos prašytojui perduoti skaičiavimui. Anot Teismo, šioje nuostatoje numatyta, kad šešių mėnesių terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos valstybės narės sutikimo patenkinti prašymą atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti ar nuo galutinio sprendimo dėl skundo ar jo peržiūros priėmimo, jei sprendimo vykdymas buvo sustabdytas pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį (58 p.). Kadangi minėtoje nuostatoje nenumatyta, kad šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo galutinio sprendimo dėl skundo, pateikto dėl prašančiosios valstybės narės sprendimo netaikyti šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatytos diskrecinės išlygos, siekiant išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, priimto po sprendimo dėl perdavimo priėmimo, priėmimo dienos, negalima teigti, kad dėl tokio skundo sustabdomas minėto reglamento 29 straipsnio 1 dalyje numatyto sprendimo dėl perdavimo vykdymo terminas ar kitaip sustabdomas sprendimo dėl perdavimo vykdymas (59 p.). Taigi, remiantis Teismo išaiškinimu, šešių mėnesių terminas tarptautinės apsaugos prašytojui perduoti pradedamas skaičiuoti nuo skundo dėl sprendimo perduoti atitinkamą asmenį atmetimo dienos, o ne nuo galutinio sprendimo dėl skundo, pateikto dėl prašančiosios valstybės narės sprendimo netaikyti šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje numatytos diskrecinės išlygos, siekiant išnagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą, priimto po sprendimo dėl perdavimo priėmimo, priėmimo dienos (60 p.).

**Lietuvos
Raudonasis
Kryžius**

Konstitucijos pr. 7A, PC Europa, III a.
Vilnius, LT-09307
+370 659 71 598
info@redcross.lt

